

DOCUMENT DE POZIȚIE privind Reforma Politicii Agricole Comune (PAC)

Acum, în faza finală a reformei PAC, noi - grupul de tineret din cadrul Confederației Europene Via Campesina (ECVC), simțim nevoia să ne facem cunoscută poziția. Îngrijorarea noastră este aceea că **noua Politică Agricolă Comună va continua să neglijeze adevăratele nevoi ale tinerilor țărani, și în special ale micilor producători agroecologici**. În 2017, Curtea de Conturi Europeană¹ semnalase deja faptul că politicile PAC pentru tineret din perioada 2007-2020 au fost ineficiente în abordarea problemei arzătoare a reînnoirii generațiilor în agricultura din Europa. Având în vedere faptul că nu am remarcat schimbări semnificative la nivelul politicilor pentru tineret ca parte a reformei, anticipăm că PAC nu va reuși nici în viitor să își atingă unul dintre obiectivele principale: facilitarea instalării noilor agricultori.

Suntem conștienți de faptul că PAC nu poate rezolva toate problemele. Este nevoie și de alte politici privind zonele rurale, precum și de măsuri și reglementări la nivel național. Cu toate acestea, PAC rămâne principalul cadru politic pentru agricultură și dezvoltare rurală al Uniunii Europene.

Prin intermediul acestui document de poziție dorim să prezentăm principalele noastre preocupări cu privire la actuala reformă a PAC și totodată să descriem care este viziunea noastră și să facem propuneri alternative. Politicile PAC au un efect considerabil asupra noastră, și totuși nu avem niciun cuvânt de spus în procesul de reformă a acesteia. Nu este suficient ca rolul pe care îl joacă tinerii țărani să fie recunoscut pe hârtie, ci dorim politici eficiente care să ne sprijine atât pe noi, cât și dreptul nostru de a participa la procesul decizional. Fără tineri țărani, viitorul agriculturii în UE este compromis.

Mai întâi, despre cine suntem

Suntem tineri pasionați de și dedicați agriculturii. Unii dintre noi sunt deja țărani, dar cei mai mulți încearcă să devină. Unii au studii academice în domeniul agriculturii ori sunt copii de țărani, însă mulți dintre noi provin din cu totul alte medii. Noi lucrăm pământurile din locurile noastre de baștină, dar și din alte țări, suntem lucrători migranți și sezonieri, activăm atât în zonele rurale, cât și în cele urbane. Ne caracterizează o mare și bogată diversitate. Poate că nu deținem experiența, cunoștințele și competențele considerate de regulă „adecvate”, însă avem motivația de a învăța.

Scopul nostru nu este acela de a face agricultura europeană competitivă și profitabilă, ci de a asigura aprovizionarea cu hrană prin intermediul unor sisteme alimentare echitabile din punct de vedere social și ecologic. **Susținem producția de alimente agroecologică și la scară mică. Ne străduim să obținem suveranitatea alimentară, protejarea biodiversității și respectarea drepturilor țăranilor și ale lucrătorilor agricoli.**

Ne dorim o agricultură de viitor și echitabilă din punct de vedere generațional. Dorim ca UE să recunoască rolul-cheie al tinerilor țărani în agricultura de azi și de mâine, să îi

¹ Curtea Europeană de Conturi, 2017. *Raportul special nr.10/2017:Sprijinul acordat de UE pentru tinerii fermieri ar trebui să fie mai bine direcționat, astfel încât să stimuleze o reinnoire eficace a generațiilor*. Disponibil în lb. română aici: <https://www.eca.europa.eu/ro/Pages/DocItem.aspx?did=41529>

sprijine și să îi recompenseze în consecință. În special, dorim ca UE să acorde prioritate acelor tineri țărani care produc pentru a satisface nevoile locale și care folosesc metode agroecologice. Respingem sistemele alimentare care depind de capitalism, industrializare, neocolonialism, exploatare și violență împotriva oamenilor și a naturii. **Pentru noi, agricultura nu înseamnă doar a produce hrană, ci și a lua o poziție politică.**

Îngrijorările, revendicările și alternativele noastre

Per ansamblu, forța de muncă în agricultura UE a scăzut și doar 11% din totalul fermelor agricole sunt administrate de agricultori cu vârsta sub 40 de ani². Conform unui studiu de evaluare recent realizat de Comisia Europeană³, PAC contribuie mai degrabă la menținerea fermelor agricole existente decât la crearea unora noi. Încercările la scară medie și mică ale tinerilor și ale noilor intrați în agricultură de a începe o nouă activitate eșuează din cauza lipsei de sprijin (finanțare, formare, consiliere) și de stimulente.

Solicităm statelor membre să aloce un buget suficient pentru tinerii țărani în cadrul Planurilor Naționale Strategice (PNN) și să crească nivelul maxim de finanțare dincolo de 3 % din bugetul total al PAC, ce ni se pare un acord insuficient și lipsit de ambiție. Ne așteptăm la o **monitorizare susținută, responsabilitate și transparență** a politicilor naționale pentru tineret, pentru a se asigura atât conformitatea, cât și reproducerea bunelor practici. De asemenea, considerăm că măsurile suplimentare de sprijin a veniturilor tinerilor țărani nu ar trebui să fie facultative pentru statele membre.

În unele țări, sprijinul pentru venit încetinește procesul de reînnoire a generațiilor, deoarece unii agricultori folosesc plățile ca venit suplimentar pentru a compensa pensiile mici.

Le solicităm statelor membre să facă o **analiză serioasă a rolului pe care îl au programele naționale de pensii** în limitarea accesului tinerilor la agricultură și totodată să adapteze utilizarea programelor de pensii, astfel încât acestea să lucreze în favoarea generațiilor tinere și a celor vârstnice deopotrivă.

Conform Curții Europene de Conturi, PAC nu reușește să sprijine tinerii țărani și pe cei proaspăt instalați în agricultură, deoarece lipsește o analiză a nevoilor reale ale acestora⁴. Măsurile din Pilonul I (plăți directe) și din Pilonul II (dezvoltare rurală) nu corespund altor necesități decât ca venituri suplimentare și nu recompensează bunele practici. Dorim să subliniem faptul că ultimul sondaj al UE privind tinerii și agricultura a fost realizat în 2015.

² Eurostat, 2016. *Tinerii și agricultura*. Disponibil în lb. română aici: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/income-support/young-farmers_ro

³ Comisia Europeană, 2021. *DOCUMENT DE LUCRU AL SERVICIILOR COMISIEI privind evaluarea impactului PAC asupra reînnoirii generațiilor, dezvoltării rurale și a locurilor de muncă în zonele rurale*. Disponibil în lb. engleză aici: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/food-farming-fisheries/key_policies/documents/ext-eval-cap-gene-renewal-study-report_2021_en.pdf

⁴ Curtea Europeană de Conturi, 2017. *Raportul special nr. 10/2017: Sprijinul acordat de UE pentru tinerii fermieri ar trebui să fie mai bine direcționat, astfel încât să stimuleze o reînnoire eficace a generațiilor*. Disponibil în lb. română aici: <https://www.eca.europa.eu/ro/Pages/DocItem.aspx?did=41529>

Atât UE, cât și statele membre au responsabilitatea de a se asigura că PAC corespunde nevoilor reale și recompensează bunele practici. Solicităm realizarea unui **nou sondaj la nivelul UE care să evalueze nevoile actuale ale tinerilor agricultori și ale noilor intrați în agricultură și cerem să fie incluși și micii producători agroecologici**. Sondajele și evaluările la nivelul UE, național și regional trebuie să ia în considerare diversitatea experiențelor tinerilor țărani și ale noilor intrați, mai ales că aceștia se deosebesc semnificativ de agricultorii cu vechime.

Un aspect de o importanță majoră pentru noi este faptul că logica din spatele alocării sprijinului financiar din cadrul PAC este inacceptabil de injustă: bazată pe proprietatea asupra terenurilor și a capitalului, aceasta acordă prioritate fermelor mari și bogate, cu capacitate de investiții pe scară largă, neglijând în același timp producătorii mici și mijlocii, care adoptă soluții mai ecologice și mai sănătoase din punct de vedere climatic (de exemplu, reducerea inputurilor chimice și reutilizarea echipamentelor deja rulate). Această logică capitalistă se află în contradicție cu viziunea strategiei "De la fermă la consumator" (F2F), care afirmă necesitatea de a sprijini agricultorii ecologici și micii agricultori în vederea creării unor lanțuri alimentare mai durabile și mai scurte. De asemenea, această logică este incompatibilă cu obiectivele ambițioase ale Pactului Verde European (PVE) în ceea ce privește reducerea emisiilor și egalitatea socială.

Solicităm UE **rezolvarea incompatibilității dintre PAC, strategia „De la fermă la consumator” și Pactul Verde European**. Ne dorim, de asemenea, o PAC aliniată la noua **Strategie UE în domeniul biodiversității**, care să asigure biodiversitatea agricolă a ecosistemelor aeriene, terestre și acvatice. Resursele naturale, cum ar fi pământul, apa, semințele, sunt bunuri comune și nu pot fi protejate dacă se vând pe piață ca mărfuri.

Credem cu tărie că eco-schemele și măsurile de înverzire nu vor contribui la îndeplinirea obiectivelor Strategiei „De la fermă la consumator”, ale Pactului Verde European și ale Strategiei în domeniul biodiversității. Considerăm că aceste măsuri sunt alte exemple de spălare a imaginii, care plasează puterea în mâinile sectorului agro-industrial. Nu este nimic „ecologic” în agricultura de precizie și puternic tehnologizată. Dorim să atragem atenția asupra faptului că **eco-schemele, așa cum sunt definite în prezent, nu vor face decât să reproducă efectele nimicitoare pe care le are agricultura intensivă asupra ecosistemelor, a climei și a traiului oamenilor**.

Conform Parlamentului European⁵, accesul la pământ este cel mai mare impediment pentru tinerii țărani și noii veniți. Privatizarea și mercantilizarea fac ca terenurile să fie prea scumpe pentru a fi arendate sau cumpărate de către persoanele care nu au moștenit pământ. Mai mult decât atât, alocarea subvențiilor PAC în funcție de hectar contribuie la concentrarea terenurilor și la creșterea competiției, ceea ce îngreunează și mai mult demararea unei activități agricole de către noii intrați în agricultură.

⁵ Parlamentul European, 2017. *Cercetare pentru Comisia AGRI – Tineri agricultori – Punerea în aplicare a instrumentelor PAC după reforma din 2013, Direcția Generală pentru Politici Interne, departamentul tematic B – Politici structurale și de coeziune*. Disponibil în lb. engleză aici: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/602006/IPOL_STU\(2017\)602006_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/602006/IPOL_STU(2017)602006_EN.pdf)

Tinerii au, în plus, acces și mai restrâns la credite: CE semnalează că 27% din toate cererile depuse de tinerii agricultori din UE sunt respinse de bănci, spre deosebire de 9% din cele depuse de agricultorii mai în vârstă⁶.

Salutăm și încurajăm realizarea unui **sistem de plafonare obligatorie** care să limiteze suma subvențiilor alocate fermelor mari, precum și înființarea **ajutorului redistributiv obligatoriu** dinspre fermele mari înspre cele medii și mici, îndeosebi cele administrate de tineri.

Solicităm o **schimbare mai radicală a modului în care sunt alocate subvențiile și alte ajutoare financiare**: ele nu trebuie să se acorde în funcție de suprafața terenurilor aflate în proprietate, de capital ori de capacitatea pentru investiții, ci în funcție de **utilizarea unor practici și servicii socio-ecologice** în beneficiul comunităților locale și pentru binele comun: producerea de hrană sănătoasă și nutritivă, crearea de locuri de muncă regulate, revitalizarea zonelor rurale, păstrarea biodiversității, respectarea mediului și a animalelor, utilizarea echipamentelor rulate. În plus, le cerem atât Uniunii Europene, cât și statelor membre să sprijine acele inițiative care au reușit să înlesnească intrarea în agricultură a persoanelor noi – prin acces la pământ, de exemplu – și îndeosebi a micilor producători agroecologici.

Fermele noi se caracterizează adesea prin dimensiunea economică mică și, inițial, printr-un angajament cu timp parțial din partea țaranului arendaș. Prin urmare, susținem introducerea unui supliment de venit pentru a ajuta noii țărani: considerăm că **ajutorul pentru venit ar trebui să fie oferit în combinație cu subvenții de instalare și că suma primită ar trebui să scadă progresiv pe măsură ce crește venitul**. Acest ajutor ar trebui să fie împărțit și plătit lunar, astfel încât el să completeze veniturile, și nu să fie direcționat către investiții.

Ne îngrijorează efectele dereglementării continue a pieței și cele ale Acordurilor de Liber Schimb (ALS) asupra scăderii prețurilor produselor agricole, care fac traiul producătorilor – tineri sau mai puțin tineri - din ce în ce mai dificil. Subvențiile PAC nu trebuie să devină o compensație economică pentru veniturile insuficiente datorate prețurilor mici la produsele agricole.

Dorim ca PAC să aibă la bază reglementarea pieței, astfel încât **producătorii să beneficieze de prețuri corecte garantate**. Prețul pieței trebuie să ia în calcul costurile de producție sociale și de mediu pentru a contracara efectele nocive ale *dumping-ului* asupra țărilor exportatoare.

În ceea ce privește comerțul, considerăm că UE trebuie să **își retragă sprijinul pentru ALS și proiecte miniere**, deoarece acestea contribuie la schimbările climatice, epuizarea resurselor naturale și nedreptățile de ordin social, și în același timp împiedică obținerea suveranității alimentare atât în nordul, cât și în sudul global.

⁶ Parlement européen, 2017. *Research for AGRI Committee – Young farmers – Policy implementation after the 2013 CAP reform, DG for Internal Policies, policy department B – Structural and cohesion policies*. Disponible sur : [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/602006/IPOL_STU\(2017\)602006_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/602006/IPOL_STU(2017)602006_EN.pdf)

Zonele rurale sunt abandonate pe zi ce trece și aproape 30% din terenurile agricole din UE sunt în pericol⁷. Din cauza lipsei serviciilor și a infrastructurii, zonele rurale sunt neatractive și inaccesibile pentru tineri. În același timp, mulți tineri își doresc să trăiască și să lucreze într-o gospodărie, însă întâmpină mai multe obstacole, de la lipsa asistenței medicale, la cea a accesului la educație și internet.

Trebuie să încetăm să folosim **zonele rurale** pentru extinderea la infinit a monoculturilor, iar în schimb să le transformăm în **locuri bogate și atractive traiului și muncii pentru tineri**. Agricultură la scară mică și medie oferă șansa de a crea locuri de muncă în zonele rurale, îndeosebi pentru tineri. Tinerii țărani ar putea fi, la rândul lor, o punte între zonele rurale și cele urbane: producția lor este de cele mai multe ori destinată cetățenilor, cooperativelor și altor puncte de vânzare directă (agricultură sprijinită de comunitate, cooperative de alimente) mai curând decât comercianților *en gros*; în plus, cei mai mulți dintre ei trăiesc și muncesc la fermă.

Le solicităm statelor membre să **sporească importanța și resursele alocate Pilonului II (Dezvoltare Rurală) al PAC** prin investiții care iau în considerare nevoile specifice ale fiecărui teritoriu în parte. Credem că aceste măsuri ar trebui să fie obligatorii pentru statele membre, și nu voluntare. Având în vedere dificultatea cu care tinerii țărani și nou-intrații în agricultură încep o activitate economică, considerăm că toate persoanele nou-intrate ar trebui să primească ajutor financiar direct și în timp util pentru a-și putea începe activitatea (ex. 25.000 euro). Fondurile pentru tineri din Pilonul II ar trebui alocate de statele membre în funcție de criterii transparente, egalitate și necesitate, nu de posibilitățile economice ale regiunilor. Avem nevoie de o distribuție echitabilă a banilor, care să deschidă noi perspective acelor regiuni cu condiții socio-economice mai puțin favorabile.

Accesul la cunoștințe este recunoscut de Comisia Europeană ca fiind un alt obstacol pentru tinerii țărani și nou-intrați. În 2016, doar 43% dintre tinerii administratori de ferme și gospodării aveau și un alt fel de experiență decât cea practică⁸. Noi credem că accesul la formare, consultanță și sprijin pentru tinerii țărani din Europa este insuficient în prezent. Serviciile gratuite de consultanță din UE pentru persoanele nou-intrate în agricultură sunt puține, insuficiente sau chiar inexistente; în plus, cele mai multe nu sunt gratuite.

Considerăm că PAC ar trebui să încurajeze **crearea unor servicii de sprijin pentru tinerii țărani** la nivel local, regional și național. Inițiativele ar trebui să fie **gratuite și accesibile** și să ofere consiliere pentru diverse aspecte, inclusiv accesul la pământ, finanțe și alte resurse. PAC ar trebui, de asemenea, să sprijine inițiativele care promovează schimbul de cunoștințe și abilități între tinerii agricultori. În Europa se găsesc asemenea inițiative, iar ele ar trebui tratate ca exemple de bune practici.

⁷ Parlamentul European, 2020: *Cercetare pentru Comisia AGRI – Problema terenurilor părăsite după 2020 și variante de limitare a fenomenului*. Disponibil în lb. engleză aici: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL_STU\(2020\)652238](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL_STU(2020)652238).

⁸ Comisia Europeană, 2021. *DOCUMENT DE LUCRU AL SERVICIILOR COMISIEI privind evaluarea impactului PAC asupra reînnoirii generațiilor, dezvoltării rurale și a locurilor de muncă în zonele rurale*. Disponibil în lb. engleză aici: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/food-farming-fisheries/key_policies/documents/ext-eval-cap-gene-renewal-study-report_2021_en.pdf

Mulți tineri țărani și nou-intrați, fie că sunt migranți sau nu, cad victimă exploatării. Pe lângă faptul că se văd nevoiți să accepte condiții de muncă precare și ilegale, mulți tineri au acces limitat sau nu au acces deloc la programe de protecție socială. În lipsa unui contract de muncă legal și a protecției sociale, lucrătorii agricoli tineri se luptă să își acopere nevoile de bază (apă curată, salubritate, hrană, adăpost, servicii medicale), iar această situație generează numeroase încălcări ale drepturilor omului.

Solicităm **includerea condiționalității sociale** în Politica Agricolă Comună⁹. Fermelor care încalcă drepturile omului și drepturile tinerilor trebuie să li se sisteze sprijinul din partea UE și a statelor membre. Dorim în special ca rolul pe care îl joacă **tinerii femei și tinerii migranți** în agricultură să fie recunoscut și sprijinit fără echivoc de instituții la nivel local, național și al UE și solicităm să existe coerență cu alte domenii, cum ar fi politicile privind migrația.

Ne îngrijorează participarea scăzută a tinerilor țărani la procesele decizionale în UE și, în special, la procesul de reformă a Politicii Agricole Comune. Ne îngrijorează faptul că micii producători tineri nu sunt reprezentați, în ciuda importanței pe care o au pentru viitorul agriculturii țărănești și de familie din Europa.

Credem că PAC ar trebui să faciliteze crearea unui nou model de guvernare pentru agricultură în Europa, clădit pe principiul **suveranității alimentare**. În acest sens, considerăm că sunt absolut necesare **creșterea și diversificarea participării tinerilor agricultori în spațiile și la procesele decizionale**, asigurându-se totodată dialogul între aceștia și instituțiile europene. Prin urmare, solicităm înființarea unui **Grup de Dialog Civil al UE dedicat tinerilor agricultori**.

Ne preocupă faptul că PAC se bazează prea mult pe noile tehnologii și pe digitalizare, deoarece acestea depind de puterea corporativă și extractivism și pentru că presupun costuri sociale și de mediu enorme.

În schimb, sprijinim **inovația și tehnologiile țărănești**, bazate pe **agroecologie**, care nu presupun epuizarea resurselor naturale și care sunt accesibile tuturor. Le cerem instituțiilor UE să înceteze sprijinirea unui sistem alimentar în care factorii corporativi dețin mai multă putere decât țărani.

Respingem liberalizarea noilor Organisme Modificate Genetic, deoarece - precum generațiile mai vechi de OMG – acestea pot periclita diversitatea agroecologică, drepturile țăranilor și cunoștințele țărănești. Solicităm **interzicerea posibilității de brevetare a genelor și a trăsăturilor plantelor și animalelor autohtone**¹⁰, precum și **recunoașterea dreptului țăranilor de a folosi, vinde și face schimb de semințe țărănești**.

⁹ Confederația Europeană Via Campesina, 2021. *Scrisoare deschisă: noua PAC necesită condiționalitate socială*. Disponibilă în lb. engleză aici: <https://www.eurovia.org/open-letter-the-new-cap-needs-social-conditionality>

¹⁰ Confederația Europeană Via Campesina, 2016. *Contribuția ECVC la dezbaterile privind Brevetele pentru materiile vegetale și animale din UE*. Disponibilă în lb. engleză aici: <https://www.eurovia.org/wp-content/uploads/2016/10/EN-Contribution-of-ECVC-to-the-debate-on-Patents-on-plant-and-animal-materials-in-the-EU.pdf>

Calea de urmat în viitor

Europa ar trebui să încurajeze și să sprijine intrarea noilor țărani în agricultură dacă dorește să poată garanta securitatea alimentară în anii care vin. Nu este vorba despre o datorie morală, ci despre o necesitate crucială. Avem nevoie de o perspectivă pe termen mai lung și de o schimbare de paradigmă pentru viitorul agriculturii. Suveranitatea alimentară și agroecologia oferă deja soluții concrete pentru a produce hrană mai sustenabil și echitabil, respectând natura și drepturile omului, sprijinind producătorii și comunitățile locale. Agricultură țărănească la scară mică hrănește omenirea cu succes și sustenabil de mii de ani, asigurând totodată traiul în zonele rurale. Trebuie să păstrăm vie agricultura țărănească, iar singura cale de a face acest lucru este să recunoaștem importanța tinerilor care sunt interesați de ea și să îi sprijinim. Înainte de toate, însă, avem nevoie de voința politică de a schimba lucrurile, deoarece nu poate să existe suveranitate alimentară într-un sistem economic în care profitul și creșterea continuă contează mai mult decât hrana.

EUROPEAN COORDINATION VIA CAMPESINA

The European Coordination Via Campesina is a European grassroots organization which currently gathers 31 national and regional farmer, farm worker and rural organizations based in 21 European countries. Rooted on the right to Food Sovereignty, our main objective is the defence of farmers' and field workers' rights as well as the promotion of diverse and sustainable family and peasant farming. These principles in turn, demand food and agricultural policies based on legitimacy, fairness, solidarity and sustainability. These are necessary to ensure food security, food safety, public health, employment in rural areas and to tackle the issues of the global food crisis and climate change. We demand the development of a new and improved EU agricultural policy based on the above principles. ECVC is the regional member of La Vía Campesina, the largest grassroots international peasant movement. Together we strive for societies where agriculture serves the needs of the communities rather than financial markets or corporations.